

?li?kisel-Bireyci-Toplulukçu Benlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ?li?kisel-Bireyci-Toplulukçu Benlik Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23298>

Öz

İlişkisel-Bireyci-Toplulukçu Benlik Ölçeği (İB-T BÖ), bireylerin kendilerini tanımlama biçimlerini üç temel boyutta değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikolojik ölçüm aracıdır. Bu ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması 2011 yılında Hülya Ercan tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın temel amacı, orijinal ölçeğin psikometrik özelliklerini Türk kültürüne ve diline uygun olarak incelemek ve geçerli, güvenilir bir araç sağlamaktır.

Ölçek, bireyin kendine dair algısının İlişkisel Benlik, Bireyci Benlik ve Toplulukçu Benlik olmak üzere üç alt boyutta ölçmektedir. Bu üç boyut, bireyin sosyal çevreyle, kişisel hedeflerle ve geniş toplumsal gruplarla olan ilişkisini yansıtan farklı benlik kavramı yapılarını temsil eder. Uyarlama çalışması, psikoloji ve sosyal bilimler alanlarında kültürlerarası karşılaştırmalı araştırmalar için sağlam bir temel sunmayı hedeflemiştir.

Anahtar Kelimeler

İlişkisel Benlik, Bireyci Benlik, Toplulukçu Benlik, Benlik Kavramı, Toplulukçuluk, Bireycilik, Kültürlerarası Psikoloji, Psikometrik Özellikler, Ölçek Uyarlama.

Yazarlar

Hülya Ercan

Amaç

Ölçeğin birincil amacı, bireylerin kendilerini sosyal ve kültürel bağlamlar içinde nasıl yapılandırdıklarını gösteren üç farklı benlik yönelimini ölçmektir. Bu yönelimler, bireyin davranışları, motivasyonları ve sosyal etkileşimlerini anlamada kritik rol oynamaktadır.

Uyarlama çalışmasının özel amacı ise, uluslararası alanda kabul görmüş olan bu benlik ölçeğini Türk kültürüne kazandırmak, böylece Türkiye'deki araştırmacıların ilişkisel, bireyci ve toplulukçu benlik yapılarını güvenilir bir şekilde inceleyebilmelerine olanak sağlamaktır. Bu, özellikle sosyal psikoloji ve kişilik psikolojisi araştırmaları için önemlidir.

Yapı

İlişkisel-Bireyci-Toplulukçu Benlik Ölçeği, üç ana psikolojik yapı etrafında geliştirilmiştir:

İlişkisel Benlik (Relational Self): Bireyin kendini yakın ilişkileri (aile, eşi, arkadaşlar) bağlamında tanımladığıdır. Bu yapı, bağlamlarla kurulan duygusal bağlara ve karşılıklı sorumluluklara odaklanır.

Bireyci Benlik (Individualistic Self): Bireyin kendini benzersiz içsel nitelikler, kişisel hedefler, başarılar ve başarımları üzerinden tanımlamasıdır. Bu yapı, otonomiye ve kişisel farklılıklara vurgu yapar.

Toplulukçu Benlik (Collectivistic Self): Bireyin kendini geniş sosyal grupların (ulus, din, topluluk) bir parçası olarak tanımlamasıdır. Bu yapı, grup normlarına uyumu, aidiyeti ve grup çıkarlarını ön planda tutmayı içerir. Bu boyut, özellikle toplulukçuluk eğilimlerinin baskın olduğu kültürlerdeki bireylerin benlik algısını yansıtır.

Bu üç boyutun aynı anda ölçülmesi, bireyin bireycilik ve toplulukçuluk eksenindeki karmaşık konumunu daha iyi anlamaya sağlar.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmasıyla geçerlik, yapısal geçerlik ve içerik geçerliği yöntemleriyle incelenmiştir. Yapısal geçerliği test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır. Ercan (2011) tarafından yürütülen çalışmada, orijinal ölçekteki üç faktörlü yapının (İki-köşeli, Bireyci, Toplulukçu) Türk örneğinde de korunduğu ve kabul edilebilir uyum indekslerine sahip olduğu rapor edilmiştir.

Her ne kadar kaynak metinde spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, uyarlama çalışmasının temel amacı ölçeğin yapısal bütünlüğünü kanıtlamaktır. Bu, maddelerin teorik olarak ölçmesi beklenen alt boyutlara yüksek derecede yüklendiği anlamına gelmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanarak değerlendirilmiştir. Uyarlama çalışması, alt ölçeklerin ve toplam ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığına sahip olduğunu göstermiştir. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü işaret eder.

Tipik olarak, bu tür psikolojik ölçeklerde güvenilirlik katsayılarının .70 ve üzerinde olması beklenir. Ercan (2011) çalışmasıyla elde edilen güvenilirlik değerlerinin, ölçeğin araştırma amaçları için yeterli düzeyde güvenilir olduğunu desteklediği varsayılmaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin faktör yapısı, öncelikle keşfedici faktör analizi (KFA) ve ardından doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile incelenmiştir. Çalışma, ölçeğin teorik olarak beklenen ve orijinal yapıya uygun olan üç boyutlu yapıya doğrulanmıştır: İki-köşeli Benlik, Bireyci Benlik ve Toplulukçu Benlik.

Faktör yükleri, her bir maddenin kendi alt boyutuna yüksek, diğer alt boyutlara ise düşük yüklenme

gösterdi?ini kan?tlam??t?r. Bu net faktör ayr?m?, ölçe?in Türk kültüründe üç farklı benlik yönelimini ba?ar?yla ay?rt edebilme kapasitesini göstermektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Orijinal ölçe?in format?na uygun olarak Likert tipi bir derecelendirme ölçe?i kullan?ld??? varsay?lmaktadır (Örn: 5'li veya 7'li Likert). (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.)

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Üniversite ö?rencileri veya genel yeti?kin popülasyonu (Uyarlama çal??mas? üniversite ö?rencileri üzerinde yap?lm??t?r.)

Ya? Grubu: Genç Yeti?kin ve Yeti?kin.

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de ya?ayan ve Türkçe konu?an bireylerden olu?an örneklem.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-Report) temelli bir anket yöntemidir. Kat?lı?mc?lardan, maddelerin kendilerini ne ölçüde tan?mlad???na dair derecelendirme yapmalar? istenir.

Anahtar Kelimeler

Öz Bildirim, Psikometrik, Benlik Yap?s?, ?li?kisel Benlik, Bireycilik, Benlik Kavram?, Faktör Analizi, ?ç Tutarlılık.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hülya Ercan

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilinmiyor.

Ba?lı?lık E-posta Adresleri: ehulya@kmu.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Karamano?lu Mehmetbey Üniversitesi.

?zinler, Ücret ve Test Y?i?

?zinler: Ölçek, akademik ve ara?t?rma amaçlı? kullan?mlar için yazar?n izniyle kullan?labılır. Ticari kullan?mlar için yazarla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ücret: Akademik ara?t?rmalar için genellikle ücretsizdir.

Test Y?I?: Türkçeye uyarlama çal??mas? 2011 y?I?nda yay?mlanm??t?r.

Kaynaklar

Ercan, H. (2011). ?li?kisel-Bireyci-Toplulukçu Benlik Ölçe?inin psikometrik özellikleri ve uyarlama çal??mas?. *Karamano?lu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Ara?t?rmalar Dergisi*, 13(21), 37-45.

Orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: [iliskisel-bireyci-toplulukcu-benlik-olcegi-toad.pdf](#)

?li?kisel-Bireyci-Toplulukçu Benlik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?itirilmemelidir.

Ölçek maddeleri bu kaynakta yer almamaktad?r; detayl? maddeler için yukar?da belirtilen referans makaleye (Ercan, 2011) ba?vurulmas? gerekmektedir.